

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtlet in veča s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torika popoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani.

Slovenska kmečka kri v naših mestih.

Zadnje ljudsko štetje je pokazalo, da zalaga naša mesta s svežo in zdravo krvjo naš slovenski kmet. Brez našega kmeta bi mesta na slovenski zemlji, posebno ob meji, že zdavno propadla. Prav velikokrat se sliši, da se ozira naša politika preveč na kmeta, da se veliko denarja, ki ga plačajo meščani, uporabi za izboljšanje gospodarstva, prometnih zvez na deželi in da se pri tem meščanstvo premalo jemlje v ozir. Pri tem pa ne pomislijo ti možje, da je kmet korenina, iz katere srka meščanstvo najboljše sokove, brez katerih bi meščanstvo shiralo in se posušilo kakor drevo, ki mu odsečeš korenine. Kmečka kri pomeni za meščanstvo to, kar pomeni za telo čist, svež zrak. Gorje narodu, ki niča več svežega, zdravega kmečkega naraščaja. Njegovi dnevi so šteti in njih bodočnost je med mrljici.

Če že veliki narodi obračajo vso pažnjo na kmečki stan, kako bi jo morali še-le mi Slovenci, ki smo eden po številu najmanjših izobraženih narodov na svetu! Naši listi vedno tožijo, da se toliko naših ljudi izgubi v obmejnih, tujih mestih, da se potujčijo in svojemu narodu izneverijo. Imamo vse polno društev po mestih, ki skušajo našim ljudem ohraniti materin jezik in izdajo se v ta namen velike svote denarja.

Veliko tega truda, dela in denarja pa bi si ta društva prihranila, ako bi se bolj brigala za naše ljudi že na deželi in ne še-le potem, ko se preselijo v mesta. Skrb za naše priseljence v mesta se mora pričeti že na kmetih. Kmeta je treba gospodarsko podpreti, ga izobraziti in vzbuditi v njem narodno zavest, potem ga tudi tuji zrak v mestu ne bo okužil. — Da, naraščanje našega ljudstva v nekaterih nemških in laških mestih je tako silno, da bi utegnili v kratkem času čisto naravnim putem ta mesta popolnoma posloveniti. — Le pogledimo nekaj števil. L. 1900 je imelo n. pr. od vseh Celjanov 4.062 oseb domovinsko pravico v slovenskih okrajnih glavarstvih, le 1.772 oseb v nemških; istočasno od vseh Mariborčanov 14.645 duš v slovenskih, 5.958 duš pa v nemških okrajnih glavarstvih. V Gorici je stanovalo l. 1905. okrog 5.406 oseb iz slovenskih, le 1.894 oseb iz laških okrajnih glavarstev. Prav tako priseljevanje našega ljudstva opazamo v Trstu. Tu je bilo l. 1900 z domovinsko pravico v slovenskih okrajnih glavarstvih 34.505 duš, v srbo-hrvatskih 18.491, v italijanskih 35.037 (in sicer 13.338 iz Avstrije, 21.699 iz laškega kraljestva). Slovanskih priseljencev v Trstu je torej bilo (leta 1900) 52.996, italijanskih pa 35.037.

Te številke kažejo očitno, da moramo priti Slovenci do velike večine v teh mestih, ako bomo skrbeli za izobraževalno in gospodarsko povzdigo našega kmečkega naraščaja, ki drvi v mesta, in ga bomo že doma pripravili do tega, da bo tudi v mestih stal na straži za svoje materine pravice.

V Celju smo v zadnjem desetletju narastli od 22'70% na 30'5% (Nemci so torej padli od 77'30% na 69'5%), v Gorici od 20'61% na 36'84% (Lahi padli od 67'80% na 50'57%), v Trstu smo narastli od 16'34% na 29'81%. Rastemo torej navzlic vsemu potujčevanju.

Vsa znamenja kažejo, da priseljevanje našega naroda v ta mesta ne bo padlo, ampak nasprotno še rastle. Za naš kmečki stan je selitev našega ljudstva v mesta velika rak-rana, a kaj hočemo. Edino sredstvo, da bi naše ljudstvo ostalo raje na deželi, je, da ga izobrazimo in gospodarsko ojačimo, da bo potem vzljubilo svoj rodni dom tako, da ga ne bo lahko miselno zapustilo. Naša naloga pa je, da bomo ohranili vse priseljence v mestih svojemu narodu. V ta namen nam more in mora služiti troje: v mesta mora iti že narodno zavedno ljudstvo, čegar deci je treba omisliti potrebne slovenske šole. Naše priseljence pa je treba gospodarsko osamosvojiti.

Na Balkanu.

Balkanski zaveznički so v Londonu podpisali mirovne pogoje s Turčijo. Po teh mirovnihih pogojih odstopa Turčija skoro vso evropsko Turčijo v roke balkanskih držav. Le oni kos ozemlja, ki leži med Carigradom, Dardanelami in črto Enos-Midia ostane v la-

sti nekdanj mogočnih Turkov. Propad Turčije nam kaže, da narod, ki si hoče s surovo silo podjarmiti druge narode, nima trajnosti. Osobito z ozirom na Turka se uresničuje hrvaški pregovor: Svaka sila do vremena.

Ozemlje, katero so Turki izgubili, bi si naj sedaj, razun Albanije, ki postane samostojna država, razdelili med seboj balkanski zaveznički. Tukaj pa je zopet buknila na dan stara balkanska nesloga. Kakor smo že v zadnjih številkah poročali, zahtevajo Bolgari za-se del ozemlja nižje od reke Vardar v Macedoniji, ker so se pred vojsko s Srbi tako domenili in določili natančno, katere pokrajine in mesta dobijo Srbi, katere Bolgari. Ker so imeli Bolgari pri Odrinu in Cataldici mnogo opravka s Turki ter tako niso mogli sami zavzeti vseh pokrajin, ki jim po pogodbi pripadajo, so iste zavzeli Srbi. Sedaj pa Srbi nočejo teh pokrajin več odstopiti, ampak si jih lastijo. Tudi Bolgari nočejo odnehati od svoje zahteve, da so ti kraji vsled pogodbe njihovi.

Tako je razmerje med sosednima slovanskima državama postalo jako napeto. Nemški listi so pisali, da je vojska neizogibna in če bi bilo šlo po njihovih prerokovanjih, bi med Bolgari in Srbi že morale pokati puške. Tako daleč, hvala Bogu, še ni prišlo. Toda obe državi že imata na stotisoče vojakov na meji. Velevlasti, med njimi posebno Rusija, se trudijo, da bi preprečile vojsko. Tudi balkanski državni delujejo kolikor mogoče pomirjevalno. Ministrski predsednik Pašič in Gešov sta se v nedeljo, dne 1. junija, posvetovala, kako bi se dosegel sporazum. Sklenila sta, da se skliče sestanek ministrskih predsednikov balkanskih držav, ki naj skuša rešiti preporna vprašanja.

Tudi med Bolgari in Grki se vrše pogajanja glede Soluna. Kralj Konstantin se je baje naveličal prelivanja krvi. Miru si tudi želi Bolgarija, ker je vsled dolgotrajne vojske izmed balkanskih držav največ trpela in najbolj krvavela. Poleg tega ima za hrbtom Rumunijo, ki še ni zadovoljna samo s Silistrijo in malim ozemljem, ki ga dobi od Bolgarije, ampak zahteva še en del Dobrudže. Vsekakor je položaj na Balkanu sedaj še nerazjasnjen in je pot do trajnega miru še dolga. Na previdnosti balkanskih državnikov je sedaj ležeča usoda slovanskega Balkana!

Črnogorci ne morejo preboleti izgube Skadra in so ga zapustili z gnevom. Te dni so zadnji črnogorski oddelki odšli iz Skadra. Kedaj dobi Albanija svojega kralja, še ni znano. Esad-paša sicer pošilja svoje čete nazaj v Turčijo, zraven tega pa pridno zbira okrog sebe albanske vojake, da bi iz njih napravil deželno brambo. — Francozi so se dosedaj upirali določitvi južno-albanske meje, kakor sta jo sklenili Italija in Avstrija, da namreč ostane mesto Korica še pod Albanijo in ne pride pod Grško. Sedaj se je tudi Francija udala tej italijansko-avstrijski zahtevi.

Srbi proti Bolgariji in Avstriji

Srbski ministrski predsednik Pašič, eden najboljših srbskih politikov, je imel dne 28. maja v srbski skupščini (državnem zboru) govor, v katerem je na široko opisal razmere Srbije do Bolgarije in Avstrije ter je tudi označil stališče Avstrije, ki ga zavzema glede delitve zavzetega ozemlja. Ker Avstrija Srbiji ni dovolila, da bi njeno ozemlje segalo do jadranske obali in ker se je Avstrija najbolj zoperstavljala, da bi dobila Srbija nekaj pristanišč ob Adriji, je morala Srbija gledati, da si svoje ozemlje drugod poveča. Radi tega se je Srbija odločila, da obdrži ozemlje ob reki Vardar v Macedoniji, katero bi po pogodbi, pred vojsko sklenjeni med Srbi in Bolgari, pripadalo Bolgarom. Srbija zahteva, da se prvotna delitvena pogodba izpremeni v toliko, da dobijo Srbi kot odškodnino za jadransko obal kraje nižje Vardarja. Pašič je v svojem govoru tudi trdil, da je edino Srbija pripomogla Bolgariji do zavzetja Odrina in pokrajin v Traciji (okrožje Odrina). Srbi so dali Bolgarom mnogo večjo pomoč, nego Bolgari Srbom. Kraji ob Vardarju so se odvzeli Turkom skoraj izključno s srbskim orožjem. Radi tega je po Pašičevem mnenju Srbija opravičena zahtevati več zemlje v Macedoniji, nego se ji prizna po predvojskimi pogodbami. — Pašičev govor so prinesli skoro vsi večji evropski listi doslovo. Bolgari so radi tega govora, ki je bil najbolj naperjen proti njim, zelo vznemoljeni. Tudi v Avstriji niso vladni krogi sprejeli govora s posebnim veseljem. Pašič je v svojem govoru tudi povdarjal, da si Avstri-

ja s sedanjo politiko ne bo pridobila srca Jugoslovonov.

Mirovne določbe podpisane.

V Londonu, kjer so se zbrali mirovni odposlanci Turčije, Bolgarije, Srbije, Grške in Črne gore, so v petek, dne 30. maja, končno vendar-le podpisali takozvani preliminarni mir ali mirovne določbe. Razun Bolgarije in Turčije so vse balkanske države zadnji čas zavlačevale podpis mirovnihih določb z izgovorom, da poprej ne podpišejo, dokler se jim ne pripozna pravica, da se bodo smeli tudi zastopniki balkanskih držav udeleževati sej mednarodne komisije, ki se v Parizu posvetuje glede razdelitve turškega državnega dolga in slučajne vojne odškodnine balkanskim državam. Ko se je od strani velevlasti obljubilo, da se ustreže tem zahtevam, so bili tudi Srbi, Grki in Črnogorci pripravljani, podpisati mirovne določbe med zaveznički in Turčijo.

Pri podpisovanju je bil navzoč tudi angleški državnik Grey. Točno ob 12. uri popoldne so se zbrali balkanski zastopniki, da podpišejo mirovne določbe. Ko so vsi zastopniki podpisali zapisnik, je imel Grey na zastopnike govor, v katerem je izražal upanje, da bo končno vendar-le prišlo na Balkanu do popolnega miru in da se bodo mogle vse balkanske države lepo razvijati. Nato so govorili zastopniki posameznih balkanskih držav. Značilna je bila izjava črnogorskega zastopnika Popoviča, ki je rekel: „Mi smo mir podpisali, toda smo kar le mogoče nezadovoljni z besedilom, ki smo je bili prisiljeni sprejeti. Anglija nam je največji del našega uspeha odvzela, ko nas je prisilila, se odpovedati Skadru. Mi jo zato smatramo za svojo dolžnico. Pričakujemo, da nam izposluje vsaj izpremembo albanske meje, rodovitnega ozemlja in naravno zvezo med Podgorico in Pečjo.“ — Mirovni zastopniki so še ostali nekaj dni v Londonu, na kar so se podali domov. Vest o podpisanih mirovnihih določbah s Turčijo je bila v Sofiji sprejeta z veseljem. Sedaj lahko Bolgarija odpočije svoje vojaštvo od Cataldce ter uporabi svojo armado, če je treba, ob srbsko-grški meji.

Ta dan, ko se je sklenil mir med Turčijo in pa balkanskimi zaveznički, je bil zgodovinski dan prve vrste, ne samo za Balkan, ampak tudi za celo Evropo. Slovesnost in veliki pomen tega dneva so osobito čutili zastopniki balkanskih držav. Madjarov, drugi bolgarski delegat, se je prekrizal, ko je prijel v roko pero za svoj podpis z besedami: Podpis te pogodbe s Turčijo je za-me svet obred, ker uresničila se je moja mladostna želja, da je srečno postavljen mejnik najvažnejše dobe v zgodovini bolgarskega naroda. In bolgarski konzul Angelov je v trajen spomin shranil pero, s katerim sta Danev in Madjarov podpisala za Turčijo usodepolno, za balkanske narode nadepolno pogodbo. Isto so storili ostali zastopniki.

Evropske Turčije je sedaj pravzaprav konec. Ostanke od evropskega ozemlja le še Carigrad z malim ozemljem ter galipolski polotok in nekaj otokov za obrambo Dardanel. Carigrad še sicer ostane glavno mesto Turčije, vendar bo odslej glavna opora Turčije v Aziji.

Srbi in Bolgari se pripravljajo.

Obe državi se skrbno pripravljata na vojsko. Vojaki se na obeh straneh pošiljajo na mejo. V Srbiji je bil pretečeni teden ustavljen za več dni osebni in tovorni promet na železnicah, da so bile proge proste za pošiljanje vojaštva na bolgarsko mejo. Srbi imajo baje zbranih že 200.000 vojakov na meji. Tudi Bolgari zelo hitijo z bojnimi pripravami proti Srbom. Za 4 dni je bil ustavljen osebni in blagovni promet na bolgarskih železnicah, da je bilo vojni upravi omogočeno, spraviti dovolj vojaštva in vojnih potrebščin na mejo. Kje stojijo bojni deli nekdanj zavezniških, sedaj si že precej nasprotnih armad, še ni natančno znano. Glavna bolgarska moč se baje zbira okrog Kōstendila in Krive Palanke, druga pa stoji na severo-zahodu blizu srbsko-rumunske meje. Glavni stan srbskih čet pa je baje v Velesu ob Vardarju, kjer je zbranih po poročilih nekaterih listov sedaj že blizu 140.000 Srbov. Druga srbska armada, ki šteje baje sedaj že blizu 140.000 mož, stoji pri mestu Pirot vzhodno od Niša; pri Vidinu blizu Donave pa se zbira tretja srbska armada.

Sestanek v Caribrodu.

V nedeljo, dne 1. junija zvečer sta se v vasi Sukovo pri bolgarskem mestecu Caribrod ob srbski meji

sešla srbski ministriški predsednik Pašič in bolgarski Gešov. Pri sestanku so se bili navzoči srbski poslanik v Sofiji, dr. Spalajkovič, bolgarski poslanik v Rimu, Rizov, in bolgarski poslanik v Belgradu, Tošev. Namen sestanka je bil, da se državni posvetujejo, kako bi se dal med Srbijo in Bolgarijo doseči sporazum in preprečiti pretečo bratomorno vojsko. Oba ministrska predsednika sta se izredno pristržno pozdravila in se zaupno pogovarjala več ur. Uspeli tega sestanka je bil, da sta Gešov in Pašič sklenila, naj se skliče sestanek ministrskih predsednikov vseh štirih balkanskih držav, ki naj skušajo vsa sporna vprašanja med zavezniki prijateljsko rešiti. Pašič je baje Gešovu že predložil načrt nove balkanske zveze na podlagi najozbiljnega gospodarskega zblizanja med Bolgarijo in Srbijo, ki bi se opirala na vojaško moč med obema državama. Če se pri skupnem sestanku ministrskih predsednikov ne doseže sporazum, bosta sedanji ministri v Bolgariji in Srbiji najbrž odstopili. V tem slučaju bi bil položaj med obema državama še bolj postopen in težko bi bilo preprečiti vojsko.

Bolgari in Grki.

Med Bolgari in Grki so se vršile zadnji teden zopet manjše praske. Do večjih bojov ni prišlo. Pri stanju Kavala so Bolgari zaprli za minami, da ne more vdreti grško brodovje v luko. Pred Kavalo je 30. maja križarilo grško vojno brodovje. Grki imajo po poročilih iz Sofije okrog Soluna zbranih okrog 120 tisoč mož, druga grška armada pa se zbira 50 km severno od Soluna. Ta armada ima namen, se pri Velezu združiti s srbsko armado. Bolgari pa imajo pri Serezu zbranih 80.000 mož. Domneva pa se, da bodo svoje čete, ki so bile dozdanj na galipolskem polotoku in pri Cataldči, poslali proti Grkom in Srbom, če bo treba. Sicer pa se poroča, da so med Bolgari in Grki v teku pogajanja za dosego miru.

Rezervisti se vračajo.

Kakor smo poročali, so bili vsi najstarejši in nadomestni rezervisti odpuščeni. Mesto njih pa so poklicani mlajši letniki, ki morajo iti v Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Aktivni vojaki v obmejnih posadkah na jugo-vzhodu pa so dobili 12dnevni dopust, da morejo obiskati svoje domače. Na železnice se vidijo vsak dan vlaki, ki prevažajo mnogoštevilne rezerviste v domovino. Na postajah ljudstvo pozdravlja vračajoče se vojake in jih pogostuje. Vojaki veselo ukajo in prepevajo od veselja, da so vendar enkrat rešeni mučne obmejne službe.

Junaški starci na Tarabošu.

Črnogorci sicer niso smeli obdržati Skadra, ki so ga zavzeli, toda z junaškim pogumom so se vojskovali zanj, osobito za tako močno utrjeno goro Taraboš. Ze ko se je začela vojska, ni prišla za orožje samo črnogorska mladina, ampak vsi moški so hoteli pod vojno zastavo. Mnogo Črnogorcev se je vrnilo celo iz Amerike, da se udeležijo osvobodilnega boja. Angleški časnikar Alfred Courlander piše, da se je razgovarjal s temi ljudmi, ki so svoj čas zapustili domovino, da si preskrbe za življenje potrebnega denarja. Ko so pa čuli, da jih kliče domovina na pomoč, so se zopet vrnili, da pomagajo uničiti 100letnega sovražnika. Marsikateri od teh junakov počiva sedaj v skupnem grobu okoli Skadra. Courlander pravi, da je bilo med temi ljudmi mnogo starcev, ki so že davno prekorčili 60. leto, pa so kljub svoji starosti vzeli puško, napolnili svoje torbe s kruhom in šli v boj.

Bilo je par dni pred zadnjim naskokom na Taraboš. Turški in črnogorski okopi so bili tako blizu, da so se videli za njimi nasprotniki. Med okopi so se razprostirale bodljive žice, ki so zabranjevale uspešen naskok. Treba je bilo te žice odstraniti. V ta namen bi se morala žrtvovati četa vojakov, ki bi po noči s pomočjo ročnih granat odstranila žice. Vsakdo je vedel, da se od teh ljudi ne bo nihče rešil, ker so si pale strojne puške med nje gotovo smrt. Kljub temu se jih je mnogo oglasilo, ki so bili pripravljene, žrtvovati svoje življenje. Med temi so bili tudi oni stari ameriški Črnogorci, ki so hoteli na vsak način prevzeti to častno nalogo. Svojo zahtevo so utemeljevali z izrekom: „Star človek — življenje brez koristi“. In šli so v tihi noči, da izvrše svoje delo. V začetku je bilo vse tiho. Naenkrat pa se je začelo prasketanje in grmenje strojnih pušk. Že so bili junaški starci skoraj na vrhu Taraboša, ko znova zagrmijo turške strojne puške in uničijo hrabre črnogorske starce. Njihovi zadnji klici so bili: „Živio! Njihova trupla so ostala na Tarabošu, dokler jih niso po predaji Skadra pokopali junaški črnogorski sinovi.“

Politični ogled.

— **Cesar.** Generalni adjutant cesarjev, baron Bolfras, je poročal cesarju o vohunstvu polkovnika Redla. Ko se je general za malo časa vrnil iz cesarjeve sobe, je bil ves bled in upadel ter je padel v nezavest. Službujoči častnik mu je priskočil na pomoč in ga položil v naslonjač. Ko se je general zopet zavedel, je rekel: „Tako razburjenega še nisem videl cesarja.“ Tako poročajo nemški listi. — V torek, dne 3. t. m., sta se pripeljala na Dunaj bavarski princvladar Ludvik in njegova soproga princezinja Marija Terezija na obisk k našemu cesarju. Dunajski župan je odredil, da se morajo hiše in ulice dunajskega mesta okinčati z zastavami.

— **Prestolonaslednik Franc Ferdinand** bo šel letos s celo svojo družino na letovišče v cesarski grad Ambras na Tirolskem. Starodavni grad bodo popolnoma prenovili in za visoke goste dostojno pripravili. Dne 29. maja se je peljal nadvojvoda s svojo soprogo v Hall (na Tirolskem), kjer si je ogledal zidanje novega samostana, katerega je ustanovila njegova soproga. — Na željo našega prestolonaslednika je bila pred kratkim v njegovem gradu Konopišt na Češkem kinematografska predstava. Predstavljale so se lovške in tudi druge slike. Navrsti je bil tudi evharistični shod na Dunaju. — V mesecu maju se je prestolonaslednikova družina skoro vsak dan udeleževala majnikovih pobožnosti (šmarnic). Otroci nadvojvode morajo vsak večer moliti rožni venec.

— **Državni zbor.** V seji dne 26. in 27. maja se je nadaljevala razprava o začasnem proračunu. Nemški svobodomiselní poslanec Zenker je ostro napadal vladno politiko napram Jugoslovanom. Zahteval je imenom svojih liberalnih bratcev tudi ločitev katoliškega zakona. Seveda se mu namera ni posrečila, ker je večina poslancev proti izpremembi zakonske postave. V sredo, dne 28. maja, je govoril načelnik Poljskega kola, dr. Leo, ki je obsojal krivo politiko, nasilstva in krivično nemško nadvlado, zlasti pri Jugoslovanih. Nemški liberalni poslanci pa so kar po vrsti zabavljali čez slovanske poslance. Finančni minister Zaleski je podaljšal rok za predlaganje osebno-dohodninske napovedi do 31. julija. V posvetovanju klubovih načelnikov se je sklenilo, da se mora v prihodnji seji končati razprava o zunanje-političnem položaju. 29. maja je končala zbornica prvo čitanje začasnega proračuna. Tržaški slovenski poslanec dr. Ribar je zahteval v imenu Slovencev enakopravnost, katere jim Italijani ne privoščijo. Če Italijani tržaškim Slovincem niti ljudskih sol ne dovolijo, tudi oni nimajo nobene pravice do vseučilišča. Po končani razpravi je rusinski poslanec Petruszevysz stavil predlog, naj se postavi poročilo proračunskega odseka glede laškega vseučilišča na dnevni red. Ta predlog je ostro zavrnil poslanec dr. Korošec, ki je izjavil, da Slovenci nikakor ne morejo glasovati za ta predlog, dokler se ne reši vprašanje slovenskega vseučilišča. V petkovi seji dne 30. maja se je razpravljalo o preosnovi poslovnika. Tržaški poslanec dr. Ribar je naglašal, da se Slovenci zavzemajo za poslovniško preosnovo, ki bi omogočila večje pravice malih narodov v državnem zboru. Poslovniška predloga je bila izročena poslovniškemu odseku. Proračunski odsek pa je sklepal o dobavah za našo mornarico. Naslednja seja se je vršila v torek, dne 3. t. m., kjer se je začelo razpravljati o davčni preosnovi. — Poslanec P i š e k je vložil nujni predlog za podporo po toči dne 19. maja poškodovanim posestnikom v občini Stanovsko. — Predsedstvo zbornice je imelo dne 28. majnika posvetovanje, na katerem so se posvetovali o upeljavi električnega stroja za glasovanje. Model sta razkazovala oba iznajditelja, ravnatelj arhiva, Neusser, in g. Lenz. Opozarjala sta na prednosti te iznajdbe, ki omogoča vsako, še tako različno glasovanje v najkrajšem času, pri čemur je izključena vsaka pomota. Po daljšem posvetovanju se je sklenilo, da se ta električni stroj za glasovanje za sedaj je začasnino in na poizkušnjo vpelje. Če se bo obnesel, bo v zbornici trajno v rabi.

— **V Trstu** se je vršilo te dni posvetovanje Hrvaške Stranke Prava. Razdor, kateri se je zadnji čas pojavil v stranki, se je poravnal. Dosedanji načelnik stranke, dr. Mile Starčević, je bil zopet izvoljen za načelnika. Posvetovanj se je udeležil izmed Slovencev tudi dr. Korošec.

— **Slovenec v Trstu** in okolici se še nikdar niso tako živahno pripravljali na volitve, kakor ravno letos, ko so Nemci sklenili pogodbo z Lahi, da bodo volili laške kandidate. V nedeljo, dne 8. junija, bodo volitve za okolice in mesto. V okolici kandidirajo sledeči: Anton Miklavec, dr. Just Pertot, dr. Ferdinand Černe in Štefan Ferluga. V mestu pa: Ivan Škerjanc, Miha Hrovatin, Josip Marinkovič, dr. Otokar Rybar, dr. Edvard Slavik, Fran Kravos, Anton Muha, dr. Ferdinand Černe, Makso Cotič, Josip Kolb, Fran Kotnik in dr. Josip Wilfan. Nemška pomoč Lahom nam jasno kaže, kako strastno sovražijo Nemci Slovence. Nemec in Lah se bojita, da bi se slovanska moč v Trstu zopet ojačila, zaradi tega sta se pa združila proti Slovanom. Kljub tej zvezi pa bodo volitve v Trstu pokazale veliko moč slovanstva ob Adriji.

— **Konec izdajalca.** Avstrijska vojaška oblast je prišla na sled velikanskemu vohunstvu med častniki. V Pragi je bil pri tamošnjem 8. vojnem koru nastavljen za načelnika generalnega štaba polkovnik Alfred Redl, o katerem je bilo znano, da živi zelo potratno in razuzdano. Prejšnji teden so dobili dokaze v roke, da je prodajal Redl neki tuji državi že več let tajne službene vojaške načrte naše države, osobito o načinu, kako bi naša armada v slučaju vojske postopala s to tujo državo. Redl je bil v zvezi s celo vrsto vohunov tujih držav, katerim je za visoke svote izdajal mnoge, zelo važne tajnosti naše armade. Po natančnih in strogih poizvedovanjih je prišla višja vojaška oblast do dokazov, ki pričajo, da je obstojala med častniki cela družba vohunov, ki je vohunila na korist tujim državam. Redl, ki je bil nekak vođa te družbe, je bil poklican na Dunaj, da se opraviči. Ko je izvedel, da je njegovo izdajalsko postopanje odkrito, se je v noči od 24. na 25. maja v nekem dunajskem hotelu ustrelil. Tako žalostno je končal izdajalec domovine. Pred smrtjo je moral še odložiti svojo oficirsko čast in brez vojaškega spremstva je bil na tistem pokopan. — Žalostno je, da se najdejo med tako visokimi osebami ljudje, ki jim je denar več kot zvestoba do domovine! Od kod ti žalostni pojavi? Liberalni, so-

cialistični, to je brezverski duh, ki veje že tudi med vojaštvom, je oropal mnoge ljubezni do domovine. Kjer ni verskega čuta, izginja tudi ljubav in zvestoba do domovine, le tam je mogoče, da se prelomi svetost prisege. Javnost se povprašuje, kako je bilo mogoče, priti takim žalostnim pojavom v ožem. Le eden odgovor je tu na mestu: Naj veje med vojaštvom, nižjim in višjim, isti duh, kot za časa očeta Radeckega, ki je javno nosil sv. rožni venec v roki, pa bo drugače.

— **Samostojnost Predarlske.** Do sedaj je bila deželica Predarlska priklopljena Tirolski. Imela je sicer svoj lastni deželni zbor, vendar je bila glede vrhovne uprave in c. kr. vlade združena s Tirolsko. Cesarski namestnik je bil do sedaj za Tirolsko in Predarlsko samo eden. Zahteva Predarlčanov je, da podeli osrednja vlada Predarlski popolnoma samostojno upravo in lastnega cesarskega namestnika. V to svrhu je prišlo odposlanstvo predarlskih poslancev k ministrskemu predsedniku grofu Stürgkhu in mu predložilo želje svojih deželanov. Predarlska je med vsemi avstrijskimi kronovinami skoro najbolj katoliška dežela in prednjači drugim deželam s svojim izbornim gospodarstvom. Dasiravno so prebivalci obeh dežel Nemci, vendar Predarlčani nočejo biti odvisni od Tirolecev. Pri nas pa, kjer so prebivalci ene in iste dežele popolnoma različne narodnosti, zatirajo vsako željo po samostojnosti že v korenini. Kako bi vzrojl nemški Izrael, če bi se po Spodnjem Štajerskem začel zopet glasiti klic: Proč od Gradca!

— **Ogrsko.** V Budimpešti se sedaj vrši razprava Lukač-Desi. Slišijo se vsak dan nove čedne stvari, ki pričajo o pokvarjenosti ogrske politike. Priče so izpovedale, da je res dobil Lukač okoli 4 milijone kron od ogrske banke, katere je porabil v vililne namene svoje stranke. Lukač je odpotoval na Dunaj, kjer ga je v nedeljo sprejel cesar v posebni avdijenci. Listi poročajo, da bo moral Lukač najbrž odstopiti, ker ima, kakor se je dokazalo pri tej pravi, umazane roke.

— **Obiski vladarjev.** Italijanski kralj namerava še tekom junija obiskati švedskega kralja. Na povratku s švedskega pa bo kralj Viktor Emanuel obiskal v mestu Kiel nemškega cesarja. — Angleški kralj Jurij bo tekom letošnjega poletja obiskal ruskega carja.

— **Triletna vojaška služba** je sedaj predmet razprav v francoskem državnem zboru. Kakor se poroča, bo zbornica skoro gotovo z veliko večino sprejela vladno predlogo, kljub temu, da se ljudstvo in vojaštvo po mnogih krajih močno upira 3letni vojaški službi. V mestu Brest je pri neki gledališki predstavi občinstvo naenkrat začelo hrupno vpiti: „Proč z armado!“ Policija je gledališče siloma izpraznila. Več častnikov 112. pešpolka je vojaško poveljstvo odstavilo (degrediralo), ker so širili protivojaške spise med vojaštvo.

— **Zid Nathan,** o katerem smo zadnjič poročali, da je odločil čast rimskega župana, je bil od kralja Viktorja Emanuela pozvan, naj zopet sprejme županstvo. V katoliških krogih se je kraljev poziv sprejel za začudenjem. Saj je splošno znano, da je Nathan kot glavar italijanskih prostozidarjev strupen sovražnik katoliške cerkve.

— **Špansko ministrstvo odstopilo.** Kakor se poroča iz Madrida, je dosedanje špansko ministrstvo, kateremu je stal na čelu liberalce Romanones, odstopilo. Kot vzrok odstopa se navaja govor bivšega ministrskega predsednika Maura, kateri je liberalcem očital, da so krivi vseh neredov v državi, ker so se vezali s socialnimi demokrati, anarhisti in pristaši ljudovlade. Radi tega so konservativci odpovedali vsako podporo dosedanji vladi, katera se ni mogla več vzdržati na površju.

— **Zmede v Mehiki.** V tej vroči ameriški državi še vedno ni miru in reda. Sedaj vstaja vojaštvo tudi proti novi vladi in se upira častnikom. V mestu Exeles so vojaki pobili 8 častnikov. Kakor na Francoskem je vlada odpravila križ in veronauk iz vseh javnih šol; radi tega so tudi razmere v tej nesrečni deželi tako žalostne. Brat pobija brata, roparske in ustaške tolpe so gospodarji celih pokrajin. Nered je tudi v državnih kasah. Državnikom primanjkuje denarja. Da bi imela država večje dohodke, je sklenila pobirati odslej od vsega blaga, ki prihaja v deželo, za 10% višjo carino.

Razne novice.

Godovi prihodnjega tedna.

8. nedelja: 4. po Binkoštih. Maksim.
9. ponedeljek: Primož in Felicijan; Pelagija.
10. torek: Marjeta, kraljica.
11. sredo: Barnaba, ap.; Marcijan, muč.
12. četrtek: Janez Fak., spozn.; Flora, devica.
13. petek: Anton Padovanski, spozn.
14. sobota: Bazilij, škof; Elizej, prerok.

* **Iz poštne službe.** Trgovinsko ministrstvo je imenovalo orožniška postajevodja O. Pirkoviča in Simona Verka za poštna pristava in ju pridelo pošt-nemu uradu v Ptuj, oziroma Zidanem Mostu.

* **Iz šole.** Učiteljica Marija Standeger je imenovana za stalno učiteljico v Rogaški Slatini; začasna učiteljica Hedvika Mravlag je imenovana za stalno učiteljico na dekliški ljudski šoli v Studencih pri Mariboru; začasni učitelj Rudolf Gobec pri Sv. Venčesu za stalnega istotam; zač. učitelj Friderik Zinauer v St. Jakobu v Slov. gor. za stalnega istotam; zač. učitelj Friderik Vavda pri Sv. Marjeti ob Pesnici ravno tako; zač. učitelj Teodor Gselmann v Makolah za stalnega istotam; zač. učiteljica Ivana Koemut pri